

Tema 12. Hisendes locals

1. El sistema tributari local a la Constitució

Els municipis i les províncies són entitats locals bàsiques que gaudeixen d'autonomia per a la gestió dels interessos propis (arts. 137, 140 i 141 CE).

Juntament amb aquests ens públics, el nostre text fonamental preveu l'existència d'altres corporacions de caràcter local que no tenen un caràcter necessari, com són les agrupacions de municipis diferents de la província (àrees metropolitanes, comarques, entitats supramunicipals, etc.) o les illes, als arxipèlags canari i balear, d'acord amb els articles 141.3 i 141.4 de la CE.

La institucionalització política de les corporacions locals a la Constitució, com a tercer nivell en l'organització territorial de l'Estat, s'acompanya d'alguns preceptes que es refereixen al sistema tributari d'aquestes corporacions.

La Constitució, en els seus articles 142 i 133.2, manifesta que les hisendes locals (totes, sense distinció) s'han de nodrir fonamentalment de tributs propis i de participació en els tributs de l'Estat i de les comunitats autònomes, i que les corporacions locals poden establir i exigir tributs d'acord amb la Constitució i les lleis.

Ara bé, la naturalesa reglamentària de les disposicions normatives locals i la consagració d'un principi constitucional bàsic de reserva de llei en matèria tributària són elements que condicionen i limiten el poder tributari dels ens locals. Aquests ens, per tant, no poden crear tributs *ex novo*, perquè requereixen, segons els articles 31.3, 133.2 i números 14è i 18è de l'article 149 de la CE, l'habilitació prèvia d'una llei, estatal o autonòmica, segons la distribució de competències que hi hagi en matèria de règim local, que prevegi l'establiment dels tributs locals i que contingui la disciplina bàsica del seu règim.

2. Estructura del sistema tributari local

El règim del sistema tributari local és el contingut al Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, que aprova el text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals (TRLRHL). En aquesta llei s'inclouen diferents tributs municipals, provincials, d'altres entitats supramunicipals i d'àmbit territorial inferior al municipi, i apareixen unes regles que regulen els elements essencials d'aquests tributs.

Està prevista una certa reforma del sistema de finançament local, mitjançant negociacions entre el Govern estatal i la Federació Estatal de Municipis i Províncies, que (conforme a la disposició addicional 66 de la llei de pressupostos general per l'any 2009) el Govern ha de desenvolupar junt amb les corresponents al finançament autonòmic i ha de permetre acomplir el principi de suficiència financera de les entitats locals.

La normativa reglamentària local només es limita a decidir l'establiment o l'aplicació de les diferents figures tributàries (llevat dels supòsits en què els impostos municipals són obligatoris), a concretar alguns elements de quantificació del deute dins els límits legals, com ara el tipus de gravamen o beneficis fiscals, i a exercir competències rellevants en la gestió d'aquests tributs, per a complir els principis d'autonomia i suficiència.

El sistema tributari local està format per tributs municipals, tributs provincials i tributs d'altres ens locals supramunicipals o d'àmbit inferior al municipi:

1) El **municipi** té com a recursos un conjunt d'impostos, taxes i contribucions especials.

Pel que fa als impostos municipals, el TRLRHL distingeix els següents:

a) Els impostos **obligatoris**, que hi ha d'haver en tots els municipis:

- l'impost sobre els béns immobles (IBI),
- l'impost sobre les activitats econòmiques (IAE) i
- l'impost sobre els vehicles de tracció mecànica (IVTM).

b) Els impostos d'establiment **potestatiu**, que només es poden aplicar si s'ha estipulat de manera expressa a l'ordenança fiscal corresponent:

- l'impost sobre les construccions, instal·lacions i obres (ICIO),
- l'impost sobre l'increment de valor dels terrenys de naturalesa urbana (IIVTNU),
- l'impost sobre despeses sumptuàries, en la modalitat de vedes de caça i pesca.

2) Les **províncies** i també els consells insulars balears i els cabildos insulars canaris, poden establir taxes, contribucions especials i un recàrrec sobre l'IAE, d'acord amb els articles 132 a 134, 157 i 158 del TRLRHL.

3) Les **entitats supramunicipals** tenen, entre els recursos tributaris, la possibilitat d'aplicar taxes, contribucions especials i, en el cas de les àrees metropolitanes, un recàrrec sobre l'IBI.

4) Finalment, les **entitats d'àmbit territorial inferior al municipi** no poden tenir impostos propis, i és la llei de la comunitat autònoma la que determina els recursos tributaris dels ens entre els recursos tributaris que preveu el TRLRHL per als municipis.

El TRLRHL també preveu la possibilitat que les lleis de les comunitats autònomes puguin crear, a favor de qualsevol ens local (municipi, província, corporacions supramunicipals o d'àmbit territorial inferior al municipi), recàrrecs sobre els impostos propis de la respectiva comunitat autònoma i d'altres entitats locals.

3. Impostos municipals

El sistema tributari municipal està format per impostos, taxes i contribucions especials. Els municipis són els únics ens locals que poden establir i exigir impostos, ja sigui de manera obligatòria (IBI, IAE, IVTM), o bé amb caràcter potestatiu (ICIO, IIVTNU i impost sobre despeses sumptuàries, en la modalitat de vedes de caça i pesca).

3.1. Impost sobre Béns Immobles

L'IBI és un impost municipal directe, real, objectiu, periòdic i obligatori, que grava el valor dels béns immobles. La gestió d'aquest impost la comparteixen el municipi i l'Administració tributària de l'Estat.

El **fet imposable** de l'IBI, d'acord amb l'article 61 del TRLRHL, és la propietat dels béns immobles rústics, urbans o de característiques especials ubicats en el terme municipal, o la titularitat d'un dret real d'usdefruit o de superfície, o d'una concessió administrativa sobre aquests béns o sobre els serveis públics als quals estiguin afectes.

D'acord amb el principi de territorialitat, l'exacció d'aquest impost correspon a l'ajuntament en el territori del qual estiguin situats els béns immobles que són objecte de gravamen.

El **període impositiu** de l'IBI, d'acord amb l'article 75 del TRLRHL, coincideix amb l'any natural i aquest impost es merita el primer dia del període. Això implica que les variacions d'ordre físic, econòmic o jurídic, com també els canvis de naturalesa o d'aprofitament urbanístic que es produeixin en els béns gravats, determinin l'obligació dels subjectes passius de formalitzar les declaracions corresponents per incloure la variació en el Cadastre Immobiliari i no tinguin efectivitat fins que es produeixi la meritació de l'IBI immediatament posterior al moment en què produeixin efectes cadastrals.

Són **subjectes passius** de l'IBI, a títol de contribuents, les persones naturals o jurídiques i les entitats de l'article 35.4 LGT que siguin titulars del dret que, en cada cas, sigui constitutiu del fet imposable, d'acord amb l'ordre establert en l'article 61.2 del TRLRHL.

En els supòsits de canvi en la titularitat del dret que constitueix el fet imposable, els béns immobles quedaran afectes al pagament de la totalitat de la quota.

La **base imposable** de l'IBI és constituïda pel valor cadastral dels béns immobles, que es determinarà, notificarà i serà susceptible d'impugnació d'acord amb la normativa reguladora del Cadastre Immobiliari: Reial decret legislatiu 1/2004, de 5 de març, i el Reial decret 417/2006, de 7 d'abril.

El **valor cadastral** és un valor fixat objectivament per a cada bé immoble per un òrgan del Ministeri d'Hisenda, la Direcció General del Cadastre, a partir de les dades del Cadastre Immobiliari, i estarà integrat pel valor cadastral del sòl i el valor cadastral de les construccions, sense que en cap cas pugui superar el valor de mercat.

La determinació d'aquest valor cadastral es fa per mitjà d'un procediment administratiu de valoració col·lectiva (general, parcial o simplificada) o de manera individualitzada.

Aquest procediment es basa en l'elaboració, l'aprovació i la publicació de les anomenades ponències de valors, que es defineixen com els documents administratius que recullen els valors del sòl i de les construccions, així com els coeficients correctors que cal aplicar en l'àmbit territorial al qual es refereixen.

La **base liquidable** de l'impost és el resultat d'aplicar a la base imposable les reduccions que s'estableixin legalment.

Les reduccions a la base imposable s'apliquen als següents béns immobles urbans i rústics (art. 67 TRLRHL): a) Immobles amb un valor cadastral que s'incrementi. b) Immobles situats en municipis per als quals s'hagi aprovat una ponència de valors que hagi donat lloc a l'aplicació de la reducció pel motiu del punt a) anterior.

Aquesta reducció s'aplica d'ofici durant un període de nou anys des de l'entrada en vigor dels nous valors cadastrals, i serà el resultat d'aplicar un coeficient reductor únic per a tots els immobles afectats d'un municipi (de 0,9 el primer any, es redueix una dècima cada any, fins a arribar a 0,1 l'últim any), a un component individual (definit com la diferència positiva entre el nou valor cadastral en el primer exercici de la seva vigència) i el seu valor base (la base liquidable de l'exercici immediatament anterior a l'entrada en vigor del nou valor cadastral).

Finalment, la **quota íntegra** de l'IBI és el resultat d'aplicar sobre la base liquidable els tipus impositius, essent la quota líquida la quantitat resultant després d'aplicar sobre la quota íntegra les bonificacions previstes legalment. Al TRLRHL es preveu un tipus mínim del 0,4% per als béns urbans, del 0,3% per als rústics i del 0,6% per als de característiques especials, i un tipus màxim de l'1,10% per als béns urbans i del 0,90% per als rústics.

La **gestió** de l'IBI, segons l'article 77 del TRLRHL, és de caràcter compartit entre l'Administració tributària de l'Estat i l'ajuntament. Corresponen a l'Estat les tasques de gestió cadastral per mitjà de la Direcció General del Cadastre, encarregat de l'elaboració dels cadastres immobiliaris, de les ponències de valors i de la formació del padró de l'impost. Els actes derivats de la gestió estatal de l'IBI es poden recórrer per la via econòmica administrativa, sense que la interposició de la reclamació en suspengui l'execució.

En una segona fase, sobre la base del padró s'apliquen les competències de gestió tributària que corresponen a l'ajuntament. Entre les funcions de gestió municipals convé destacar la concessió o la denegació d'exempcions i bonificacions, la liquidació, l'emissió dels documents de recaptació, la resolució dels expedients de devolució d'ingressos indeguts, la revisió dels actes dictats en via de gestió tributària (recurs de reposició) i les actuacions per a l'assistència i informació al contribuent.

3.2. Impost sobre Activitats Econòmiques

L'IAE és un impost municipal, directe, real, objectiu, periòdic i obligatori. La gestió de l'impost és compartida entre el municipi i l'Administració tributària de l'Estat.

El **fet imposable** de l'IAE, segons l'article 78.1 del TRLRHL, el constitueix l'exercici dins el territori nacional d'activitats empresarials, professionals o artístiques, tant si s'exerceixen en un local determinat o no, i estigui o no especificades en les tarifes de l'impost.

D'acord amb el principi de territorialitat, l'impost és aplicat per l'ajuntament en el qual estigui ubicat el local on s'exerceixen les activitats empresarials i professionals; o, si el subjecte passiu exerceix activitats artístiques o professionals sense un local determinat, l'aplica l'ajuntament on el subjecte passiu tingui el domicili fiscal.

La reforma més important en matèria d'exempcions subjectives és donada, a partir del 2003, per l'**exempció** de totes les persones físiques que siguin subjectes passius, sense excepcions, i també d'aquelles persones jurídiques sotmeses a l'IS, entitats de l'article 35.4 de l'LGT i contribuents per l'IRNR que operin a Espanya mitjançant establiment permanent que tinguin un import net de la xifra de negocis inferior a 1.000.000 d'euros. Aquesta exempció ha fet que, a partir de l'any 2003, el nombre de subjectes passius per IAE que hagin d'ingressar s'hagi reduït considerablement i que, en conseqüència, aquest impost hagi deixat de tenir la gran potencialitat recaptadora per als municipis que havia tingut des de la seva creació.

El **període impositiu** de l'IAE coincideix amb l'any natural, excepte quan es tracti de declaracions d'alta, cas en què comprèn des del dia d'inici de l'activitat fins al final de l'any natural. D'altra banda, la meritació d'aquest impost es produeix el primer dia del període impositiu, raó per la qual les variacions que tinguin lloc al llarg del període impositiu no tenen efecte fins al període impositiu següent.

Són **subjectes passius** de l'IAE les persones físiques o jurídiques i les entitats a què es refereix l'article 35.4 de l'LGT, sempre que portin a terme qualsevol de les activitats que originen el fet imposable dins el territori estatal.

La **quota tributària** és la resultant d'aplicar les tarifes de l'impost i els coeficients i les bonificacions previstes per la llei i, si escau, acordats per cada ajuntament i regulats en les ordenances fiscals respectives.

Per a quantificar l'impost, dins les tarifes de l'impost aprovades pel RDLeg. 1175/1990, de 28 de setembre, s'assigna a cada activitat una quota de llicència, en l'epígraf corresponent de la classificació nacional d'activitats econòmiques, a la qual se suma el valor que s'atribueix, si escau, a la superfície dels locals en els quals s'exerceix l'activitat (quota de radicació), i que dona com a resultat la denominada quota de tarifa o quota mínima.

Sobre aquesta última quota de tarifa o quota mínima s'aplica el coeficient de ponderació previst en l'article 86 TRLRHL, determinat depenent de l'import net de la xifra de negocis del subjecte passiu. Aquesta quota modificada pot ser alterada, si escau, per l'ajuntament amb l'establiment d'una escala de coeficients (mínim de 0,4 i màxim de 3,8) que ponderi la situació física del local dins de cada terme municipal, tenint en compte la categoria del carrer en el qual resideixi.

La **gestió** de l'IAE és compartida entre l'Administració tributària de l'Estat i l'ajuntament. Excepte en el cas que es deleguin a favor de l'ajuntament, les competències de gestió censal corresponen a l'Estat. L'administració tributària de l'Estat és l'encarregada de la formació de la matrícula de l'impost, la qualificació de les activitats econòmiques i la determinació de les quotes (quota de llicència, quota de radicació, quota de tarifa o quota mínima), com també de portar a terme les funcions d'inspecció de l'impost.

En una segona fase, sobre la base de la matrícula s'apliquen les competències de gestió tributària que corresponen a l'ajuntament. Entre les funcions de gestió municipals val a destacar les següents: a) la concessió o denegació d'exempcions, b) la liquidació, c) l'emissió dels documents de cobrament i recaptació, d) la resolució dels expedients de devolució d'ingressos indeguts, e) la revisió dels actes dictats en via de gestió tributària (recurs de reposició), f) les actuacions per a l'assistència i la informació als contribuents.

3.3. Impost sobre Vehicles de Tracció Mecànica

L'IVTM és un impost municipal directe, real, objectiu, periòdic i obligatori. La gestió d'aquest impost és íntegrament municipal.

En relació amb el **fet imposable**, cal assenyalar que l'IVTM grava, segons l'article 92 del TRLRHL, la titularitat dels vehicles de tracció mecànica que són aptes per a circular per les vies públiques, de qualsevol classe i categoria.

D'acord amb el principi de territorialitat, l'IVTM l'exigeix l'ajuntament del domicili del subjecte passiu que consti al permís de circulació del vehicle.

El **període impositiu** de l'IVTM coincideix amb l'any natural, excepte en el cas de la primera adquisició del vehicle, en què el període comença el dia en què s'ha produït l'adquisició. L'impost es merita el primer dia del període impositiu.

Són **subjectes passius** de l'IVTM les persones físiques o jurídiques i les entitats a què es refereix l'article 35.4 de l'LGT a nom de les quals consti el vehicle al permís de circulació.

El TRLRHL inclou un quadre de tarifes que concreta les **quotes** de les diferents categories de vehicles (turismes, autobusos, camions, tractors, remolcs, semiremolcs, ciclomotors i motocicletes), d'acord amb paràmetres com ara la potència fiscal, el nombre de places, la càrrega útil del vehicle. Els ajuntaments poden incrementar les quotes que preveu aquest quadre aplicant un coeficient que no pot ser superior a 2 i bonificar el 50 per cent del impost en atenció al motor, consum i incidència ambiental i del 100 per cent pels vehicles històrics.

Finalment, la quota de l'IVTM es prorrataja per trimestres naturals en els casos de primera adquisició, de baixa definitiva del vehicle i de baixa temporal per furt o robatori del vehicle.

Per últim, s'ha de tenir present que la **gestió** de l'IVTM, d'acord amb els articles 97 a 99 del TRLRHL, és de competència exclusiva dels ajuntaments amb la col·laboració de les prefectures provincials de Trànsit, que han de comunicar als ajuntaments les matriculacions que han portat a terme i d'altres variacions que s'hagin produït (reformes dels vehicles, transferències, canvis de domicili, baixes, etc.).

3.4. Impost sobre Construccions, Instal·lacions i Obres

L'ICIO és un impost municipal indirecte, real, objectiu, instantani i potestatiu. La gestió d'aquest impost és íntegrament municipal.

El **fet imposable** d'aquest impost, segons l'article 100.1 del TRLRHL, el constitueix la realització, dins el terme municipal, de qualsevol construcció, instal·lació o obra per a la qual s'exigeixi l'obtenció de la llicència d'obres o urbanística corresponent, s'hagi obtingut aquesta o no, sempre que l'expedició d'aquesta llicència correspongui a l'ajuntament que fa la imposició.

Per l'aplicació del principi de territorialitat, l'ICIO l'ha d'exigir l'ajuntament en el terme municipal del qual es porti a terme la construcció, la instal·lació o l'obra.

L'ICIO és un impost instantani que es merita en el moment en què s'inicia la construcció, la instal·lació o l'obra, encara que no se n'hagi obtingut la llicència corresponent.

Són **subjectes passius** d'aquest impost, a títol de contribuent, les persones físiques o jurídiques i les entitats a què es refereix l'article 35.4 de l'LGT que siguin els propietaris de les obres (qui suporti les despeses o el cost que comporta la seva realització), siguin o no propietaris de l'immoble sobre el qual es fan aquelles, i, com a substituïts, aquells que sol·licitin les llicències corresponents o que portin a terme les construccions, les instal·lacions o les obres, si no són els contribuents mateixos.

La **base imposable** de l'ICIO la constitueix el cost real i efectiu de la construcció, la instal·lació o l'obra (el cost d'execució material d'aquesta). D'aquest import no formen part l'IVA ni les taxes, els preus públics o altres prestacions patrimonials de caràcter públic local relacionades amb aquestes construccions, instal·lacions o obres.

La **quota** és el resultat d'aplicar sobre aquesta base imposable el tipus de gravamen fixat per l'ajuntament, sense que pugui excedir del 4%.

La **gestió** de l'ICIO és de competència exclusiva dels ajuntaments. Aquests poden optar per seguir el procediment de liquidació previst al TRLRHL, el qual distingeix una liquidació provisional d'una liquidació definitiva, o bé per exigir aquest impost en règim d'autoliquidació.

La liquidació provisional es practica d'acord amb el pressupost que presenten els interessats per a l'obtenció de la llicència urbanística, sempre que aquest pressupost estigui visat pel col·legi oficial que sigui procedent o, si així ho preveu l'ordenança fiscal, d'acord amb els índexs o mòduls que aquesta ordenança estableixi a l'efecte.

La liquidació definitiva s'efectua posteriorment, quan ja s'ha acabat l'obra, tenint en compte el cost real i efectiu d'aquesta comprovat per l'Administració, exigint-la al subjecte passiu o tornant-li, si escau, la quantitat que li correspongui. Lògicament, si el subjecte passiu no ha arribat a fer les obres té dret a la devolució de les quantitats abonades en concepte de liquidació provisional.

3.5. Impost sobre l'Increment de Valor dels Terrenys de Naturalesa Urbana

L'IIVTNU és un impost municipal directe, real, objectiu, instantani i potestatiu. La gestió d'aquest impost és íntegrament municipal.

El **fet imposable** de l'IIVTNU el constitueix l'increment de valor que experimenten els terrenys, que han de tenir la consideració d'urbans als efectes de l'IBI. Aquest increment es posa de manifest per la transmissió de la propietat dels terrenys per qualsevol títol, o per la constitució o la transmissió de qualsevol dret real d'usdefruit, limitatiu del domini, sobre aquests terrenys

D'acord amb el principi de territorialitat, l'impost l'ha d'exigir l'ajuntament en el terme municipal del qual es trobi el terreny urbà.

L'IIVTNU es merita en el moment de la perfecció dels contractes o dels negocis jurídics: en la data en què es transmeti la propietat del terreny o en la data en què tingui lloc la constitució o la transmissió de l'usdefruit. A més, quan es declari o es reconegui per resolució ferma, judicial o administrativa, la nul·litat, la rescissió o la resolució de l'acte o contracte, el subjecte passiu té dret a la devolució de la quota satisfeta; i en els actes o contractes en què hi intervingui alguna condició la data es determina d'acord amb els preceptes del Codi civil.

El **subjecte passiu** a títol de contribuent en l'IIVTNU és l'adquirent o la persona a favor de la qual es constitueix el dret real, si el negoci jurídic és lucratiu; o el transmetent o la persona que constitueix el dret real, en el cas que el contracte sigui oneros.

La **base imposable** de l'IIVTNU es defineix com l'increment real del valor dels terrenys de naturalesa urbana que es posa de manifest en el moment de la meritació i produït al llarg d'un període màxim de vint anys.

Tanmateix, el TRLRHL recull un mètode objectiu per a calcular l'increment, que consisteix a aplicar, en el moment de la meritació, un percentatge fix sobre el valor del terreny, que és definit en el TRLRHL d'acord amb el negoci jurídic per mitjà del qual es manifesta l'increment.

La **quota** de l'IIVTNU és el resultat d'aplicar a la base imposable els tipus de gravamen fixats per l'ajuntament, sense que pugui excedir del 30%. Sobre aquesta quota les ordenances fiscals poden ordenar i regular una bonificació de fins al 95%, aplicable en les transmissions de terrenys i en les constitucions o transmissions de drets reals efectuades a títol lucratiu per causa de mort a favor dels descendents i adoptats, els cònjuges i els ascendents o adoptants.

Per últim, quant a la **gestió** de l'impost, encara que es preveu que l'IIVTNU pugui ser exigit en règim d'autoliquidació si així ho estableix una ordenança fiscal del municipi, el TRLRHL conté unes normes que regulen el mecanisme de liquidació per part de l'administració municipal. Amb aquesta finalitat, els subjectes passius estan obligats a presentar la declaració de l'impost a l'ajuntament, que gaudeix de la competència exclusiva en matèria de gestió per a la liquidació posterior de l'impost.

3.6. Impost sobre despeses sumptuàries (modalitat de vedes de caça i pesca)

El TRLRHL manté en vigor la modalitat que grava l'aprofitament de vedes de caça i pesca de l'impost sobre despeses sumptuàries, ja extingit.

Aquest impost és d'establiment potestatiu per part de l'ajuntament. El fet imposable d'aquest impost es defineix per l'aprofitament de les vedes privades de caça o pesca. Els contribuents són els titulars d'aquestes vedes, i actuen com a substituïts els propietaris dels béns vedats.

La base imposable la constitueix l'aprofitament cinegètic o piscícola, determinat per mitjà d'una ordre ministerial.

La quota és el resultat d'aplicar sobre la base imposable el tipus de gravamen fixat per l'ajuntament, dins un límit màxim del 20%.

4. Taxes

Les corporacions locals en general (no únicament els municipis) obtenen una font important d'ingressos mitjançant l'aplicació de taxes, ja que és en l'àmbit local on aquesta figura tributària ha aconseguit un desenvolupament superior.

D'acord amb l'article 20.1 del TRLRHL, les corporacions locals poden establir els tipus de taxes següents:

- Per la utilització privativa o per l'aprofitament especial del domini públic local.
- Per la prestació de serveis públics o per la realització d'activitats administratives en règim de dret públic de competència local que es refereixin al subjecte passiu o bé l'afectin o el beneficiïn de manera particular, sempre que el servei o l'activitat no siguin de sol·licitud o de recepció voluntària per als administrats i que no els presti o els porti a terme el sector privat.

El TRLRHL, en els articles 20.3 i 4 i 21, introdueix una relació extensa que exemplifica aquells aprofitaments, serveis o activitats que poden donar lloc al naixement d'una taxa per part dels ens locals, alhora que enumera una sèrie de serveis essencials pels quals no es poden exigir taxes:

- Proveïment d'aigües en fonts públiques.
- Enllumenat de vies públiques.
- Vigilància pública en general.
- Protecció civil.
- Neteja de la via pública.

f) Ensenyament en els nivells de l'educació obligatòria.

Pel que fa als subjectes passius de les taxes locals, són contribuents les persones físiques i jurídiques i els ens de l'article 35.4 de l'LGT que gaudeixin del domini públic local en benefici particular, o aquells que sol·licitin els serveis o les activitats locals o que en resultin beneficiats.

El TRLRHL regula també diversos supòsits de substitució (propietaris d'immobles, constructors i contractistes d'obres, entitats o societats asseguradores, propietaris de finques i locals).

Finalment, el TRLRHL disposa que l'import de les taxes no pot superar, en conjunt, el cost real o previsible del servei o de l'activitat de què es tracti, i que cal tenir en compte criteris genèrics de capacitat econòmica dels subjectes que estan obligats a satisfer-les.

5. Contribucions especials

Els ens locals poden establir contribucions especials per l'obtenció, pel subjecte passiu, d'un benefici o d'un augment de valor dels seus béns com a conseqüència de la realització d'obres públiques o de l'establiment o l'ampliació de serveis públics de caràcter local.

Els subjectes passius de les contribucions especials són les persones físiques i jurídiques i els ens de l'article 35.4 de l'LGT que es beneficien especialment per la realització de les obres o per l'establiment o l'ampliació dels serveis locals, com, per exemple, els propietaris de béns immobles, les persones o entitats titulars d'explotacions empresarials, les companyies d'assegurances o les empreses subministradores que fan servir galeries subterrànies.

Finalment, la base imposable que cal repartir entre els subjectes passius, fixada lliurement per la corporació local, no pot superar el 90% del cost de la realització de les obres o de l'establiment o l'ampliació dels serveis. Aquesta base imposable s'ha de distribuir entre els subjectes passius tenint en compte la classe i la naturalesa de les obres i serveis, i amb subjecció a un conjunt de normes contingudes al TRLRHL.

Així, una vegada l'ens local ha pres l'acord d'ordenar una contribució especial i ha determinat les quotes que han de satisfer els subjectes passius, aquestes s'han de notificar individualment a cadascun d'ells.

El TRLRHL també preveu que els propietaris o els titulars afectats per les obres puguin constituir-se en associació administrativa de contribuents i promoure la realització d'obres o l'establiment o ampliació de serveis per l'entitat local.

6. Tributs provincials

Les diputacions provincials, segons els articles 132 a 134 del TRLRHL, poden establir i exigir taxes i contribucions especials d'acord amb les normes que s'acaben d'indicar, i també un recàrrec sobre l'IAE el tipus del qual no pot ser superior al 40% sobre les quotes mínimes d'aquest impost municipal. En aquest darrer supòsit, el recàrrec serà gestionat per l'ajuntament conjuntament amb l'IAE i la recaptació es lliurarà posteriorment a les diputacions provincials respectives.

7. Tributs de les entitats supramunicipals i d'àmbit territorial inferior al municipi

Les entitats supramunicipals (àrees metropolitanes, entitats municipals associatives, comarques, etc.) poden establir i exigir taxes i contribucions, d'acord amb les normes ja explicades.

Les àrees metropolitanes tenen també la possibilitat de crear un recàrrec sobre la base imposable de l'IBI, sense que el tipus superi el 0,2%.

Finalment, les lleis de les comunitats autònomes que creen entitats locals d'àmbit territorial inferior al municipi determinaran els recursos tributaris de les seves hisendes, d'entre els previstos per als municipis, llevat dels impostos.